

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADVIES (BRUGEL-ADVIES-2023|026-371)

Betreffende het definitief ontwerp van ontwikkelingsplan voor gas, voorgesteld door de Brusselse distributienetbeheerder voor de periode 2024-2028

Opgesteld op basis van artikel 10 van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

26/10/2023

Inhoud

1	Juridische grondslag.....	3
2	Proces voor goedkeuring van de ontwikkelingsplannen.....	4
2.1	Openbare raadpleging.....	4
2.2	Inhoud van de opmerkingen van BRUGEL en de antwoorden van SIBELGA	5
3	Analyses van BRUGEL	6
3.1	Energiecrisis en bevoorradingscapaciteit	6
3.1.1	Energiecrisis	6
3.1.2	Bevoorradingscapaciteit.....	6
3.2	De betrouwbaarheid, zekerheid en kwaliteit van de bevoorrading	7
3.3	Gerealiseerde investeringen.....	7
3.4	Geplande investeringen	8
3.4.1	Lagedruknet.....	8
3.4.2	Investeringen in "risico's en kansen"	8
3.4.3	Studie over "Stranded Assets"	9
3.4.4	Meters	9
3.5	Het gasnet en de energietransitie.....	10
3.5.1	De toekomst van het distributienet	10
3.5.2	Ondernomen initiatieven	11
3.5.3	Energie-efficiëntie	11
3.5.4	Slimme meters	12
3.6	Begrotingsanalyse.....	13
4	Conclusies.....	15

I Juridische grondslag

Artikel 10 van de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna genoemd "de gasordonnantie"), gewijzigd door de ordonnanties van 20 juli 2011, 8 mei 2015, 23 juli 2018 en van 17 maart 2022, luidt als volgt:

"§ 1. De netbeheerder stelt, in samenwerking met Brugel, een ontwikkelingsplan op bestemd om de regelmaat, de betrouwbaarheid en de veiligheid van de bevoorrading te verzekeren, rekening houdend met het leefmilieu, van de veiligheid van goederen en personen, de energie-efficiëntie en het rationeel beheer van de wegen, volgens de procedures voorzien in § 3.

...

§ 2bis. De netbeheerder bevraagt de betrokken administraties, de feitelijke of potentiële gebruikers van het net en de Raad over het ontwerp van het ontwikkelingsplan. Daartoe wordt hen een ge vulgariseerde versie van het ontwerp van het ontwikkelingsplan overgemaakt. De netbeheerder publiceert een raadplegingsverslag en het ontwerp van het ontwikkelingsplan.

§ 3. De netbeheerder bezorgt aan Brugel zijn voorstel van ontwikkelingsplan en een raadplegingsverslag vóór 15 juni van het jaar dat voorafgaat aan het eerste jaar waarop het plan betrekking heeft.

Brugel deelt de netbeheerder ten laatste op 15 juli van hetzelfde jaar haar opmerkingen en verzoeken tot wijzigingen van het ontwerp van het ontwikkelingsplan mee.

De netbeheerder werkt op basis van de opmerkingen en verzoeken tot wijziging van Brugel zijn definitief ontwerp van ontwikkelingsplan en een gemotiveerd antwoord op de opmerkingen en verzoeken van Brugel uit en bezorgt dit aan Brugel voor 15 september van het jaar dat voorafgaat aan het eerste jaar waarop het plan betrekking heeft.

Brugel maakt ten laatste op 30 oktober van hetzelfde jaar het definitief ontwerp van plan ter goedkeuring over aan de Regering, samen met haar advies en het door de netbeheerder opgestelde gemotiveerde antwoord op de opmerkingen en verzoeken van Brugel en het raadplegingsverslag. Voor zijn advies gaat Brugel met name na of de investeringen die voorzien zijn in dit ontwerpplan alle investeringsbehoeften dekken die tijdens de raadpleging zijn opgetekend en of dit plan overeenkomt met het tienjarige netontwikkelingsplan dat de gehele Europese Unie dekt. Het houdt eveneens rekening met de relatie tussen de elektriciteits- en de gasmarkt."

Met het voorliggende advies wordt aan die verplichting voldaan.

2 Proces voor goedkeuring van de ontwikkelingsplannen

Op 15 juni 2023 bezorgde SIBELGA aan BRUGEL een voorlopig ontwerp van ontwikkelingsplan (OOP) voor de periode 2024-2028 en de antwoorden op de reacties ontvangen tijdens de openbare raadpleging die werd gehouden van 12 mei tot 12 juni 2023. De voorlopige opmerkingen van BRUGEL werden op 14 juli 2023 aan SIBELGA meegedeeld. Op basis van die opmerkingen heeft SIBELGA op 15 september 2023 haar definitieve versie van het OOP ingediend, samen met de antwoorden op de opmerkingen van BRUGEL.

Toch wenst BRUGEL twee opmerkingen te maken met betrekking tot de procedure en de inhoud die door artikel 10 van de gasordonnantie zijn vastgesteld:

- Wat de inhoud van het OOP betreft, werden in het kader van de recente wijzigingsordonnantie nieuwe elementen ingevoerd. BRUGEL werkt aan de invoering van een nieuw OOP-model om die elementen te integreren. BRUGEL is dus van plan het overleg met SIBELGA te starten om het OOP-model te herzien, met name wat betreft het in aanmerking nemen van de IT-investeringen.
- Wat haar advies betreft, is BRUGEL van mening dat de regering rekening moet houden met de hieronder geformuleerde en uiteengezette wijzigingsverzoeken en in voorkomend geval moet motiveren waarom ze daarvan afwijkt, overeenkomstig arrest nr. 105/2023 van het Grondwettelijk Hof.

2.1 Openbare raadpleging

SIBELGA heeft de betrokken administraties, de feitelijke of potentiële gebruikers van het net en de Raad (van gebruikers) geraadpleegd, overeenkomstig de bepaling van artikel 10 §2bis van de gasordonnantie. Die raadpleging vond plaats van 12 mei tot 12 juni 2023.

Bovendien voorziet de gasordonnantie in raadpleging over een zogenaamde "ge vulgariseerde" versie van het ontwerpplan, dit is een versie die bedoeld is om volledig te zijn en waaraan toelichtingen zijn toegevoegd om het voor minder geïnformeerde lezers gemakkelijker te maken om die te lezen en te begrijpen. We mogen immers niet vergeten dat een ontwikkelingsplan een grotendeels technisch document is, dat van nature enigszins complex is en daarom moeilijk te begrijpen kan zijn.

BRUGEL betreurt echter dat SIBELGA geen raadpleging heeft gehouden over het "ge vulgariseerde" ontwerpplan in de hierboven beschreven zin, maar over een "nota voor raadpleging" waarin bepaalde elementen van de ontwikkelingsplannen werden opgenomen - de nota had betrekking op de ontwikkelingsplannen voor elektriciteit en gas - die dus niet de verwachte volledigheid had.

SIBELGA heeft echter heel wat opmerkingen en vragen ontvangen met betrekking tot het gasnet en de toekomst ervan. Die kunnen in 3 categorieën worden onderverdeeld:

De eerste opmerkingen waren kritisch over de voorzichtige, zelfs afwachtende houding van SIBELGA met betrekking tot de noodzakelijke overschakeling van aardgas naar elektriciteit voor de verwarmingsbehoeften en verweten SIBELGA ook dat ze alle opties openhoudt, dus ook het gebruik van waterstof. Over het algemeen vragen de burgers en verenigingen die hun stem hebben laten horen om deze overschakeling te versnellen, om gebruikers los te koppelen van het gasnet en om het te ontmantelen. In het raadplegingsverslag gaat SIBELGA punt voor punt in op de opmerkingen en geeft ze gedetailleerde antwoorden ter verdediging van haar huidige investeringsbeleid. De enige concrete impact van deze opmerkingen was de invoering van enkele regels in het definitieve OOP die het voorzichtige standpunt van SIBELGA over het gebruik van waterstof in het distributienet rechtvaardigen.

SIBELGA kreeg ook specifieke vragen over de voortgang van de onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten rond energietransitie die ze samen met andere partners heeft opgestart. De antwoorden van SIBELGA in het raadplegingsverslag geven bijkomende details voor het definitieve OOP.

De laatste opmerkingen hebben betrekking op de moeilijkheid om de OOP's te begrijpen, deels vanwege de technische aard van de documenten en deels vanwege het gebrek aan gedetailleerde cijfers over de veronderstellingen voor de verbruikstrends.

BRUGEL is blij dat SIBELGA in het verslag over de openbare raadpleging gedetailleerde en kwaliteitsvolle antwoorden heeft gegeven. BRUGEL betreurt evenwel dat slechts weinig opmerkingen die tijdens de openbare raadpleging werden geformuleerd door SIBELGA relevant werden geacht en aanleiding hebben gegeven tot correcties en verbeteringen in het ontwikkelingsplan.

BRUGEL vraagt SIBELGA dan ook om de kwaliteit van de voorstelling van de ontwerpen van ontwikkelingsplannen te verbeteren, met name door een gedetailleerde beschrijving van de veronderstellingen die doorslaggevend waren voor het opstellen van de ontwerpen, om meer voordeel te halen uit de openbare raadpleging. De vragen en voorstellen die tijdens de openbare raadpleging werden gesteld of naar voren werden geschoven, kunnen immers mee richting geven aan de inhoud van het definitieve OOP.

Bovendien deelt BRUGEL niet de mening van SIBELGA dat slechts een deel van de elementen waaruit de OOP's bestaan in de ge vulgariseerde versie moet worden opgenomen. Voor een goed begrip is het belangrijk dat de deelnemers over alle informatie kunnen beschikken, idealiter het volledige OOP, een ge vulgariseerde versie en een presentatie en/of samenvattende nota.

2.2 Inhoud van de opmerkingen van BRUGEL en de antwoorden van SIBELGA

BRUGEL heeft op 15 juli 2023 een lijst met vragen gestuurd waarop SIBELGA uitvoerig heeft geantwoord. Die vragen hadden betrekking op de scenario's in verband met de evolutie van het gasverbruik, de coördinatie van de werken met de andere concessiehouders, het onderhoudsbeleid, variaties in de in 2022 gerealiseerde hoeveelheden, incidenten op het net en de link met de studie "Stranded Assets". Die uitwisselingen leidden niet tot wijzigingen tussen de twee versies. Dankzij de antwoorden van SIBELGA kon BRUGEL het OOP echter beter begrijpen en de hieronder beschreven analyses uitvoeren.

3 Analyses van BRUGEL

BRUGEL analyseert de OOP's in het licht van 3 krachtlijnen: de bevoorradingszekerheid van het distributienet, de impact op de kwaliteit en de regelmaat van de levering aan de netgebruikers, en de begrotingscontrole en samenhang met het tariefvoorstel.

BRUGEL analyseert trouwens ook de overeenstemming van de informatie en de investeringen die de DNB voorlegt in het licht van het geldende wettelijke kader, waaronder met name de gasordonnantie en het technische reglement. Die analyse houdt rekening met de Brusselse visie op de energietransitie en het Lucht-, Klimaat- en Energieplan en de impact daarvan op de noodzakelijke aanpassing van het net om aan de uitdagingen tegemoet te komen.

3.1 Energiecrisis en bevoorradingscapaciteit

3.1.1 Energiecrisis

In haar OOP wijst SIBELGA erop dat de post-pandemische context twee schokken heeft veroorzaakt, één aan de vraagzijde als gevolg van de hervatting van activiteiten en één aan de aanbodzijde met bevoorradingsketens die geen gelijke tred konden houden. Dit heeft geleid tot: (1) terughoudendheid bij sommige afnemers om hun keuze voor gas te bevestigen wanneer ze niet meteen voor andere energiesystemen kozen en (2) vertragingen in de bevoorrading, wat leidt tot een vertraging in de bouwplanningen en dus in de voltooiing van de aansluitingsaanvragen.

Vervolgens daalde de prijs van aardgas, waardoor de keuze voor aardgas voor warmte- en warmwaterproductie opnieuw werd gestimuleerd, waarna die onlangs weer omhoog ging als gevolg van geopolitieke spanningen. Die prijseffecten hebben, in combinatie met de beleidsoriënteringen in verband met de energietransitie, een belangrijke impact op de vraag naar gas, maar zijn moeilijk te voorspellen.

3.1.2 Bevoorradingscapaciteit

De capaciteitsbehoeften van het net worden door SIBELGA nauwlettend gevolgd. De bevoorradingscapaciteit kwam in 2022 niet in het gedrang. De in 2022 geregistreerde verbruikspieken veroorzaakten geen drukdalingen aan de uiteinden van het net, wat volgens SIBELGA de gegrondheid bevestigt van de investeringen die de voorbije jaren werden gedaan om de bevoorrading van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verzekeren.

In haar OOP geeft SIBELGA een raming van de jaarlijkse evolutie van de belasting van de verschillende ontvangststations voor de komende 5 jaar ten opzichte van hun nominale capaciteit. Bij de gebruikte veronderstellingen heeft SIBELGA rekening gehouden met een jaarlijkse groei van het winterpiekdebiet van 1,5%, tot in 2024, waarna de DNB verwacht dat de groei van het verbruiksdebiet zal stoppen. Zelfs als het zeker is dat op termijn een forse daling van de jaarlijkse vraag naar gas op het net en een daling van de jaarlijks geregistreerde uurpiek worden verwacht, meent SIBELGA dat het immers weinig waarschijnlijk is dat bepaalde maatregelen in verband met energie-efficiëntie of mogelijke projecten zoals de productie van biomethaan tegen de horizon van dit OOP (2028) een impact zullen hebben op de capaciteitsbehoeften.

Voorts gaf SIBELGA in haar OOP 2023-27 aan dat de omschakeling van de netten van SIBELGA van L-gas naar H-gas het mogelijk had gemaakt om +/- 11% aan transportcapaciteit op de MD-netten te winnen.

Bijgevolg heeft het merendeel van de in het OOP voorgestelde investeringen betrekking op de vereisten van de bevoorradingszekerheid en de distributiekwaliteit van het net (zie hieronder), zonder dat er een specifiek investeringsprogramma is gekoppeld aan een behoefte aan bevoorradingscapaciteit.

3.2 De betrouwbaarheid, zekerheid en kwaliteit van de bevoorrading

De betrouwbaarheid van de installaties van het gasnet is een belangrijke parameter waarmee rekening dient te worden gehouden in het assetmanagementbeleid van SIBELGA en in de planning van de investeringen. Een van de indicatoren die worden gebruikt om de betrouwbaarheid van het net te beoordelen, is het aantal lekken dat op de voornaamste activa wordt vastgesteld.

In haar OOP verstrekt SIBELGA informatie over het percentage lekken geregistreerd voor verschillende installaties van het gasnet: de LD-pijpleidingen, LD-aansluitingen en meters. Uit de analyse van de door SIBELGA aangeleverde informatie blijkt dat de betrouwbaarheid van de installaties van het gasdistributienet over het algemeen goed is, hoewel het aantal herstelde lekken in lagedrukleidingen hoger is dan in 2021. Het aantal lekken ter hoogte van aansluitingen is relatief stabiel voor de periode 2020-2022 en is een pak beter dan in de periode 2014-2018. Ook het aantal lekken aan meettoestellen gaat in dalende lijn.

Over het algemeen is de continuïteit van de bevoorrading van de gebruikers van het gasnet goed. In 2022 beschikte een Brusselse gasverbruiker immers niet over gas gedurende gemiddeld 1 minuut ongeacht het type onderbreking (gepland of niet gepland), waarmee hetzelfde niveau wordt aangehouden als in 2021. De bevoorradingzekerheid van de lagedruknetten werd sinds 2007 versterkt door een verdubbeling van de leidingen en de recente installatie van extra netcabines.

Zoals hoger al werd aangehaald, veroorzaakten de in 2022 geregistreerde verbruikspieken geen drukkalingen aan de uiteinden van het net. In 2022 ontving SIBELGA 48 oproepen van afnemers over drukproblemen (tegenover 51 in 2021), waarvan 44% gerechtvaardigd was en over het algemeen werd veroorzaakt door een defect in de gasmeter. Deze cijfers kunnen als goed worden beoordeeld. BRUGEL is evenwel van mening dat het aantal ontvangen klachten geen correcte en volledige beoordeling mogelijk maakt van de kwaliteit van de bevoorrading en het uitblijven van problemen met de gasdruk bij de gebruiker.

Elk jaar moet SIBELGA bovendien aan BRUGEL een verslag overmaken waarin ze de kwaliteit van haar dienstverlening tijdens het voorgaande kalenderjaar beschrijft. Zo heeft BRUGEL een analyse van de kwaliteit van de bevoorrading gemaakt en heeft ze die gepubliceerd in haar advies 370 met betrekking tot de rapporten van de distributienetbeheerder voor elektriciteit en gas voor het jaar 2022 inzake de kwaliteit van de dienstverlening. Voor meer informatie over de resultaten van deze analyses verwijst BRUGEL de lezer dan ook naar dit advies.¹

Net als in haar eerdere adviezen nodigt BRUGEL SIBELGA uit om meetcampagnes uit te voeren om de regelmatigheid van de gasdruk in haar distributienet te verzekeren.

3.3 Gerealiseerde investeringen

Het OOP beschrijft de gerealiseerde hoeveelheden ten opzichte van de in het vorige plan begrote hoeveelheden. In het plan is sprake van de vervanging van 164 huishoudelijke drukregelaars die niet in het vorige OOP waren opgenomen. Die drukregelaars bleken immers niet compatibel te zijn met de drukverandering na de omschakeling van arm naar rijk gas.

Op enkele uitzonderingen na stelt BRUGEL echter vast dat SIBELGA minder investeringen doet (qua hoeveelheden) dan ze over het algemeen in haar ontwikkelingsplannen vooropstelt. Zo werd in 2022 slechts 61% van de begrote lengtes voor middendrukleidingen en 68% van de begrote lengtes voor lagedrukleidingen gelegd. Die trend is ook in lijn met de historische investeringsplannen. Dit kan worden verklaard door het feit dat de externe vraag weinig voorspelbaar is of bepaalde projecten werden uitgesteld omwille van

¹ <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2023/nl/ADVIES-370-DIENSTKWALITEIT-SIBELGA-2022.pdf>
7 / 17 26/10/2023

uitvoeringsproblemen of urgenties. Gezien deze relatieve structurele onderinvestering zal BRUGEL niettemin extra aandacht besteden aan de werkelijk gerealiseerde hoeveelheden en de hoeveelheden die niet in de planning van het ontwikkelingsplan 2025-2029 zijn opgenomen. Dit is des te belangrijker met het oog op de invoering van een nieuwe tariefmethodologie in 2025.

Daarom vraagt BRUGEL aan SIBELGA om in de volgende ontwikkelingsplannen de begrote hoeveelhedsramingen zo dicht mogelijk te laten aansluiten bij de werkelijke historische realisatiegraad van de investeringen.

3.4 Geplande investeringen

De laatste jaren werden de in de ontwikkelingsplannen opgenomen gasinvesteringen beperkt tot de investeringen die strikt noodzakelijk zijn om de veiligheid van personen en eigendommen te waarborgen. Met het oog op een continue bevoorradingszekerheid werden toch enkele investeringen gedaan bovenop die "onvermijdelijke" investeringen en op vraag van een afnemer of een derde ("mandatory").

Het OOP 2023-2027 en het OOP 2024-2028 zijn nagenoeg hetzelfde gebleven. Afgezien van de vernieuwing van de emissielijnen zijn de hoeveelheden gepland voor de periode van 2024 tot 2028 strikt genomen die welke al in het vorige ontwikkelingsplan waren opgenomen. Wat het geplande investeringstempo voor de periode 2024-2028 betreft, worden, afgezien van enkele gerichte investeringen in stations, de voor 2024 geraamde hoeveelheden elk jaar herhaald gedurende de hele periode waarop dit plan betrekking heeft.

3.4.1 Lagedruknet

Er wordt opgemerkt dat het Lucht-, Klimaat- en Energieplan (zie hieronder) voorziet in het einde van verwarming met fossiele brandstoffen voor nieuwbouw en zware renovaties tegen 2025, wat de hoeveelheid "mandatory" investeringen zal terugbrengen tot het bedrag dat uitsluitend het gevolg is van vragen om leidingen te verplaatsen. SIBELGA schrijft dat ze vraagtekens zet bij het realistische karakter van deze maatregel van het LKEP en dat ze de hoeveelheden voor uitbreiding, versterking en installatie voor verkavelingen niet vermindert en dus de historische prognoses tot 2028 zal handhaven.

BRUGEL vraagt dat het assetmanagementbeleid van SIBELGA wordt aangepast aan het LKEP en de daarin opgenomen maatregelen. BRUGEL vraagt daarom dat de prognoses voor investeringen in de aanleg van het LD-net voor het volgende ontwikkelingsplan naar beneden worden bijgesteld en dat de redenen daarvoor worden vermeld, aangezien de historische hoeveelheden vanaf 2025 niet meer als referentie kunnen dienen.

3.4.2 Investeringen in "risico's en kansen"

In gesprekken met BRUGEL geeft SIBELGA aan dat de vervanging van verouderde LD-buizen gebeurt na een interventieaanvraag (geuoproep, schade, systematische lekdetectie) of de vaststelling van een algemeen corrosieprobleem waardoor stalen buizen vervangen moeten worden. Vervolgens wordt de leiding onmiddellijk vervangen vanwege de omvang van de corrosie, ofwel wordt de vervanging van de leiding uitgesteld totdat zich een gelegenheid voordoet (bv. een project van een andere aannemer) die de vervanging technisch en economisch verantwoord maakt.

SIBELGA legde BRUGEL ook uit dat de projectportefeuilles samen met Vivaqua vooraf worden gecoördineerd, aangezien hun renovatiewerken op het zuiveringsnet een overmatige belasting kunnen veroorzaken op gevoelige leidingen. Gelet op het tragere investeringstempo bij Vivaqua en de invloed van

hun werkzaamheden op de vervangingsmogelijkheden voor SIBELGA, vraagt BRUGEL zich af of het geplande vervangingsvolume nog wel aangepast is aan de realiteit van de komende jaren.

BRUGEL vraagt daarom om de begrote investeringshoeveelheden in "risico's en kansen" aan te passen aan de afnemende hoeveelheid renovatiewerken op het zuiveringsnet van Vivaqua.

3.4.3 Studie over "Stranded Assets"

De studie van BRUGEL over "Stranded Assets", waaraan SIBELGA heeft deelgenomen, leidde tot de vaststelling van 4 categorieën voor de behandeling van activa.

- Categorie 1: Investerings die tegen 2050 kunnen worden afgeschreven (tegen de huidige afschrijvingspercentages);
- Categorie 2: Strategische investeringen in verband met de energietransitie die kunnen voorkomen dat een in 2050 nog niet afgeschreven activum eindigt als *stranded asset*, bijvoorbeeld door het gebruik ervan aan te passen. Deze categorie omvat ook de eventuele ontmantelingen voor herinvesteringen elders;
- Categorie 3: Investerings die een risico op *stranding* inhouden en geen verband houden met de energietransitie, maar waarvoor het legitiem is dat SIBELGA de kosten recupereert, met name in het geval van investeringen die nodig zijn om de kwaliteit van de bevoorrading en de veiligheid van personen en goederen te waarborgen of in het geval van investeringen die wettelijk aan SIBELGA zouden worden opgelegd;
- Categorie 4: Investerings die een risico op *stranding* inhouden, die niet optimaal zijn in de context van het beleid en de energietransitie en waarvoor het niet legitiem is dat SIBELGA de kosten recupereert, bv. de uitrol van slimme meters na een bepaalde datum.

Als onderdeel van het uitbrengen van adviezen over deze OOP's heeft BRUGEL gevraagd om een eerste categorisering van de activa in het huidige model. Deze toewijzing in een strandingsrisicocategorie zal echter pas in 2025 in de praktijk worden toegepast. Het voorstel van SIBELGA dient daarom als werkbasis voor BRUGEL om het model voor het ontwerp van ontwikkelingsplan voor 2025 en daarna uit te tekenen. BRUGEL merkt evenwel op dat de classificatie gebaseerd moet zijn op duidelijke criteria, waarover BRUGEL en SIBELGA zullen overleggen.

BRUGEL zal de door SIBELGA voorgestelde categorisering van "stranded assets" beoordelen op basis van gemotiveerde criteria, in het kader van de herziening van het model voor de ontwikkelingsplannen dat vanaf 2025 van toepassing zal zijn.

3.4.4 Meters

Meters worden vervangen op basis van technische inspecties die worden uitgevoerd op vraag van de dienst Metrologie van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie. De steekproef- en controleprocedures worden momenteel gewijzigd. Daarom verwacht SIBELGA dat de budgettaire enveloppe voor de jaarlijkse vervanging van de meters voor de komende jaren zal worden aangepast.

BRUGEL zal dus bijzondere aandacht besteden aan de begrote hoeveelheden metervervangingen om metrologische redenen voor de periode 2025-2029.

3.5 Het gasnet en de energietransitie

3.5.1 De toekomst van het distributienet

In haar Lucht-, Klimaat- en Energieplan 2030, dat in april 2023 werd goedgekeurd, heeft de Brusselse regering haar ambitie bevestigd om het BHG te laten evolueren naar een koolstofarm stadsgewest via de bepaling van verschillende doelstellingen. Op 11 juni 2021 heeft het Brusselse parlement bovendien de "[Klimaatordonnantie](#)"² aangenomen. Deze ordonnantie bekrachtigt de doelstellingen van de regering om de rechtstreekse emissies van broeikasgassen³ van het gewest te verlagen met ten minste⁴:

- 40% in 2030; 67% in 2040; 90% in 2050.

De visie van SIBELGA, die in haar OOP is uiteengezet, is opgebouwd met inachtneming van de Europese en regionale richtsnoeren, met name de doelstellingen van het Energie- en Klimaatplan 2030. Zo verwacht SIBELGA onder meer dat het energielandschap op drie niveaus zal evolueren: (1) gebouwen zullen minder energie-intensief worden en de nodige restenergie zal worden geleverd door elektriciteit; (2) de huishoudelijke elektriciteitsproductie in de wijken zal gebaseerd zijn op nieuwe hernieuwbare technologieën (gedeelde zonne-energie, waterstof, warmtekrachtkoppeling met biogas enz.); en (3) de mobiliteit zal evolueren naar het gebruik van gedeelde autonome voertuigen die op elektriciteit of waterstof rijden. Die voertuigen kunnen ook worden gebruikt om energie op te slaan bij een laag energieverbruik en fungeren als buffer op momenten dat er veel energie wordt verbruikt of weinig energie wordt geproduceerd.

Volgens SIBELGA wordt niet verwacht dat het energielandschap tussen nu en 2030 ingrijpend zal veranderen, noch wat het verbruik, noch wat het aantal aansluitingen betreft. De toepassing van de maatregelen van het LKEP in de komende jaren zal de planning van de investeringen echter ietwat onzeker maken. SIBELGA weet bijvoorbeeld niet hoeveel stookolie-installaties tussen nu en 2030 zullen worden omgebouwd. SIBELGA is echter van mening dat het aandeel energie dat door deze installaties wordt geleverd (tussen 5 en 15%) op korte termijn door energie-efficiëntiemaatregelen gecompenseerd zal worden.

Vanaf 2030 verwacht SIBELGA een daling van de jaarlijkse vraag en ook een minder snelle daling van het piekverbruik. Gelet op de vele factoren die nog onzeker zijn, kan SIBELGA het exacte tempo van de verminderingen van de jaarlijkse vraag en de piekvraag momenteel niet inschatten. Naar alle waarschijnlijkheid zal het jaarlijkse verbruik van de gebruikers echter sneller dalen dan dat het aantal aangesloten gebruikers zal afnemen. Daarom zal SIBELGA bepaalde installaties of delen van het net buiten gebruik moeten stellen, wat zal resulteren in gestrande kosten ("*stranded assets*", zie hoger).

Als gevolg van de onzekerheden in verband met de energietransitie beperkt SIBELGA haar investeringen in het gasdistributienet. Die beslissing zal moeten worden herzien naarmate de onzekerheden afnemen. SIBELGA wil tegen 2030 ook een actieplan uitwerken over de evolutie van het aardgasdistributienet met horizon 2050.

BRUGEL begrijpt de afwachtende houding van SIBELGA als gevolg van de onzekere impact van de energietransitiemaatregelen. BRUGEL vraagt SIBELGA echter om zo snel mogelijk, en in elk geval ruim voor 2030, scenario's te onderzoeken in verband met de evolutie van de vraag naar gas die rekening houden met de doelstellingen van het gewest inzake broeikasgasemissies en hun impact op de behoeften aan investeringen of "*stranded assets*".

² Ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 2 mei 2013 houdende het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing alsook van de organieke ordonnantie van 23 februari 2006 houdende de bepalingen die van toepassing zijn op de begroting, de boekhouding en de controle (ook klimaatordonnantie genoemd).

³ Onder "rechtstreekse emissie van broeikasgassen van het gewest" moet worden verstaan de uitstoot in de atmosfeer van broeikasgassen vanaf bronnen gelegen op het grondgebied van het gewest.

⁴ Ten opzichte van 2005

3.5.2 Ondernomen initiatieven

Om aan de behoeften van de energietransitie te voldoen, bestudeert SIBELGA de beschikbare opties voor het gebruik van groene gassen (biomethaan, groene waterstof) in het distributienet of als aanvulling daarop. SIBELGA stelt in haar OOP de verschillende initiatieven voor die in het BHG worden ondernomen, waarvan sommige hieronder worden toegelicht:

- **Biogas en biomethaan**

Een van de projecten betreft de bouw van een biogasinstallatie. Het project beoogt 50.000 ton/jaar bioafval en groenafval terug te winnen om bijna 15.000 ton compost en 19 GWh/jaar biogas te produceren. Dit project verenigt verschillende Brusselse organisaties, namelijk Leefmilieu Brussel, Net Brussel en SIBELGA. Het haalbaarheidsonderzoek is momenteel nog aan de gang. Het doel is om het waterzuiveringsstation Noord van elektriciteit en warmte te voorzien. De operationalisering van het project werd ten opzichte van vorig jaar uitgesteld en staat nu op de planning voor 2026.

- **Waterstof**

Netbeheerders FLUXYS en SIBELGA bestuderen samen welke infrastructuurelementen er nodig zijn om waterstof toegankelijk te maken voor alle producenten en verbruikers. Concreet bekijken ze hoe een Brussels net dat wordt aangedreven door H₂/groene moleculen er zou kunnen uitzien en bepalen ze tegelijk de behoeften, in de wetenschap dat er nog geen wetgeving bestaat over de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende spelers (productie, transport, distributie, commercialisering).

Netbeheerders FLUXYS en SIBELGA zijn in 2019, samen met andere industriële en academische partners, bovendien beginnen brainstormen over een studieproject met de naam "H₂GridLab" voor het "Hydrogen to Grid National Living Lab". Het doel is om een labo tot stand te brengen om de kennis over de aanpasbaarheid van het huidige gasnet aan waterstof verder te verdiepen en, meer algemeen, om een Belgisch competentiecentrum voor waterstof te ontwikkelen.

We merken op dat SIBELGA van mening is dat er mogelijk een rol zal weggelegd zijn voor waterstof in de decarbonisatie van de verwarmingsbehoeften van de hoofdstad, bovenop de maatregelen op het vlak van energie-efficiëntie (renovatie van gebouwen) en warmtepompen (elektrificatie). Waterstof zou het ook mogelijk kunnen maken om de emissies van een deel van het wagenpark van het gewest (bv. de MIVB) koolstofvrij te maken. Daarom steunt SIBELGA het project van de MIVB door de mogelijke installatie van laadeenheden in het BHG te bestuderen.

Daarnaast startte SIBELGA in september 2022 samen met de VUB en Innoviris een onderzoeksproject over het potentieel van warmtenetten in het BHG op wijkniveau. In dit onderzoek wordt onderzocht of waterstof als bron kan dienen voor het produceren van warmte en op welke manier dat mogelijk is. De eerste resultaten zouden eind 2023 beschikbaar moeten zijn.

3.5.3 Energie-efficiëntie

Richtlijn 2023/1791 van het Europees Parlement en de Raad van 13 september 2023 betreffende energie-efficiëntie en tot wijziging van Verordening (EU) 2023/955 zal op 11 oktober 2025 in werking treden. De nieuwe richtlijn introduceert het "energie-efficiëntie-eerstbeginsel", dat moet worden toegepast op de investeringsbeslissingen van SIBELGA en op de ontwikkeling van de gas- en elektriciteitsnetten. Dit punt werd in het kader van de openbare raadpleging ook aangekaart door Leefmilieu Brussel.

Bij de herziening van het model van de ontwikkelingsplannen zal BRUGEL erop toezien dat in de volgende OOP's rekening wordt gehouden met de vereisten in verband met de wijziging van de Europese richtlijn.

3.5.4 Slimme meters

Artikel 17 van diezelfde Europese richtlijn over energie-efficiëntie geeft eindgebruikers het recht om een meetoplossing te laten installeren zodat hun gasverbruik kan worden bepaald.

In het kader van haar advies over het vorige OOP, vroeg BRUGEL aan SIBELGA om slimme gasmeters ter beschikking te stellen van de afnemers die erom vragen en die de kosten daarvan dragen. SIBELGA heeft een meetoplossing die kan voldoen aan de vereisten van de Europese richtlijn. Tot nu toe werden er 138 toestellen geplaatst, voornamelijk op meters van professionele afnemers. SIBELGA is bij fabrikanten van dergelijke toestellen op zoek gegaan naar een vergelijkbare oplossing die toegankelijk en geschikt is voor particuliere gebruikers. De vraag van BRUGEL betrof ook de opname van deze meetoplossingen op een aparte regel in de tabellen van de gerealiseerde en begrote hoeveelheden.

In het kader van de herziening van het model van de ontwikkelingsplannen zal BRUGEL vragen om de afzonderlijke gerealiseerde en begrote hoeveelheden te bekomen voor de bestaande meetoplossing, maar ook voor de oplossing die momenteel door SIBELGA wordt gezocht.

3.6 Begrotingsanalyse

Alle kosten (investeringen en uitbating) van de distributienetbeheerder zijn onderworpen aan de controle van BRUGEL. Bij de goedkeuring van het tariefvoorstel keurt BRUGEL een globale budgettaire enveloppe goed die door de tarieven moet worden gedekt. De controle van de goede kostenbeheersing en de analyse van de verschillen gebeuren *ex post* door BRUGEL. Daarnaast wordt elk jaar van de tariefperiode een berekening gemaakt om de gerealiseerde investeringen te vergelijken met de begrote investeringen in het tariefvoorstel.

In het kader van de tariefmethodologieën die momenteel van toepassing zijn, worden de afschrijvingen van de investeringen als "niet-beheerbaar" beschouwd. Iedere afwijking (naar boven of naar beneden) ten opzichte van het tariefvoorstel is bijgevolg ten laste van de tarieven. De financiering van de investeringen wordt immers gedekt door de lasten van afschrijvingen die aan de gerealiseerde investeringen zijn verbonden, terwijl de financiële lasten (interesten, kosten die verband houden met de schuld ...) als "embedded costs" worden gedekt.

In het OOP 2024-2028 wordt **voor 2024 een gasbegroting van 19,8 miljoen euro** voorgesteld, wat een stevige stijging is ten opzichte van vorig jaar (+35%).

Ten opzichte van de prognoses van investeringen die historisch in de OOP's zijn opgenomen en van de werkelijk gerealiseerde bedragen (zie Figuur 1), stelt BRUGEL vast dat:

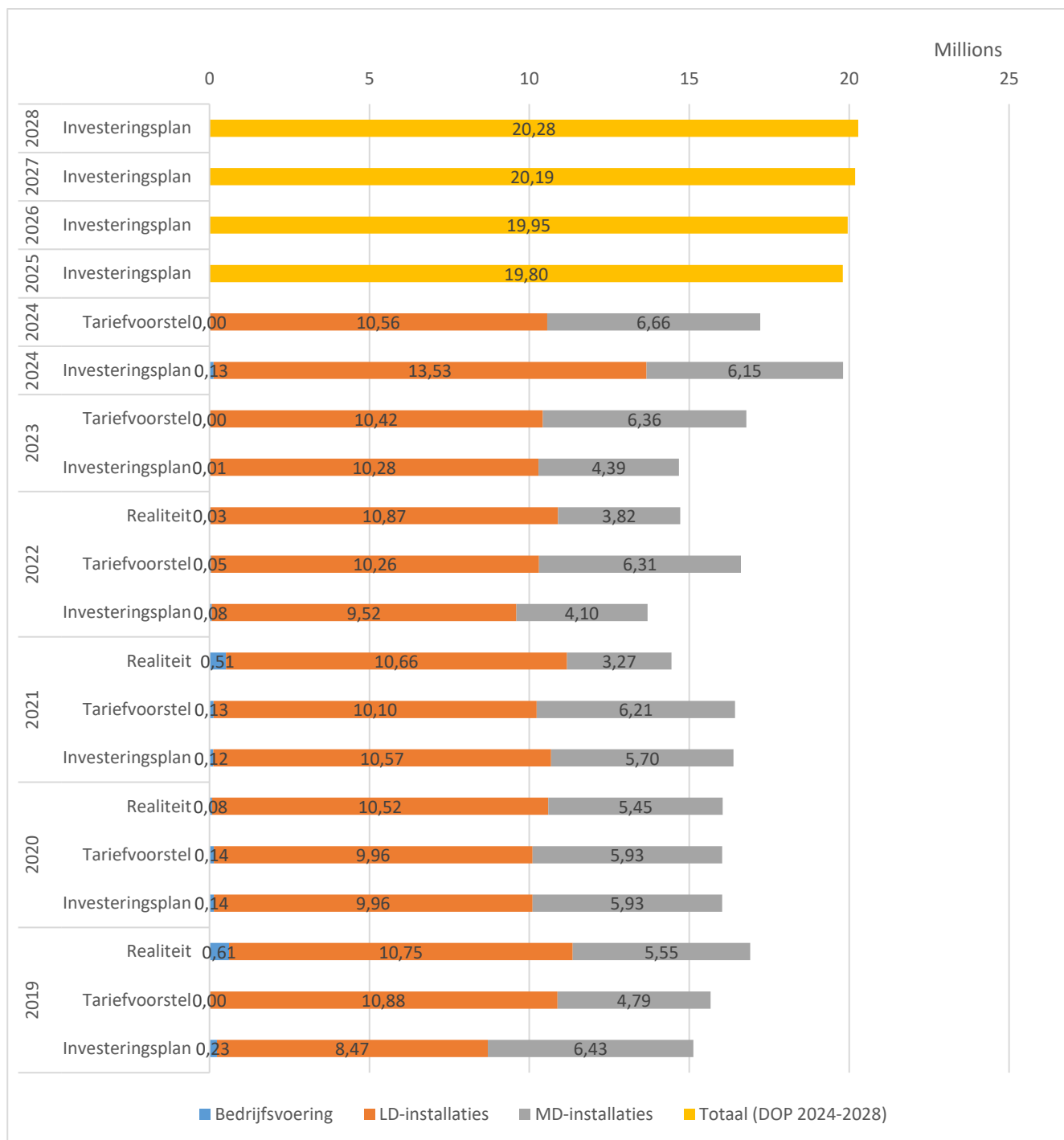
- 1) de geplande investeringen voor 2024 (19,8 miljoen euro) hoger zijn dan de investeringen die werden gepland toen het oorspronkelijke tariefvoorstel voor 2020-2024 voor hetzelfde jaar 2024 werd goedgekeurd (17,2 miljoen euro). Dit is een primeur voor deze regulatoire periode 2020-2024.
- 2) de effectief in 2022 gerealiseerde investeringen (14,7 miljoen euro) hoger waren dan de in het OOP 2022-2026 geplande investeringen (13,7 miljoen euro). Dit is eveneens een primeur voor deze regulatoire periode.

Tijdens haar *ex post* controle 2022⁵ stelde BRUGEL vast dat de gerealiseerde investeringen, uitgedrukt in lineaire termen (geplaatste meters, aantal uitgevoerde aansluitingen enz.) flink waren gedaald, terwijl de geïnvesteerde bedragen boven de prognoses uit kwamen. Die vaststelling illustreert hoezeer de kosten per eenheid in de inflatoire context van 2022 zijn gestegen en zou kunnen verklaren waarom het bedrag voor de in 2024 geplande investeringen stevig naar boven werd bijgesteld. De begrotingselementen in dit plan maken het echter niet mogelijk om deze veronderstelling te toetsen. De uitvoering van de analyse van dit DOP had dan ook uitsluitend betrekking op het kwantitatieve aspect van de investeringen en niet op het financiële aspect (kosten), doordat essentiële kwantitatieve informatie niet beschikbaar is. Rekening houdend met het voorgaande, hadden de gegevens in verband met de kosten dus een louter informatieve waarde.

Overigens zal de controle van de werkelijk gemaakte kosten in het kader van de investeringen gebeuren in het kader van de *ex post* controle (exclusieve bevoegdheid van de regulator).

BRUGEL betreurt het feit dat SIBELGA in het kader van dit ontwikkelingsplan de impact van de huidige macro-economische context, met meer bepaald de inflatie, op haar investeringsbeleid niet toelicht. Vanuit tariefopzichts zouden de financiële lasten in verband met de financiering van de geplande investeringen en de afschrijvingslasten naar boven kunnen worden bijgesteld. Afwijkingen in verband met de economische context zullen tijdens de *ex post* controle worden onderzocht.

⁵ Zie beslissing 241 van BRUGEL van 03/10/2023

Figuur 1: Financiële opvolging van de gerealiseerde en geplande investeringen

4 Conclusies

Aansluitend op de analyse van het definitieve OOP gas van SIBELGA voor de periode 2024-2028 hebben de voornaamste opmerkingen van BRUGEL betrekking op de volgende punten:

- 1. Openbare raadpleging:** SIBELGA heeft gedetailleerde en kwalitatief hoogstaande antwoorden gegeven op de opmerkingen die tijdens de openbare raadpleging werden gemaakt. Die antwoorden worden bovendien gepubliceerd op de website van SIBELGA. BRUGEL vraagt echter aan SIBELGA om de kwaliteit van de voorstelling van de ontwerpen van ontwikkelingsplannen te verbeteren zodat de deelnemers aan de openbare raadpleging hun opmerkingen en voorstellen gericht kunnen formuleren. In dat verband is BRUGEL van mening dat de ge vulgariseerde versie van de ontwerpplannen niet beperkt mag blijven tot een deel van de elementen waaruit die ontwerpplannen bestaan;
- 2. Evolutie van de planning:** BRUGEL stelt vast dat het OOP 2024-2028 nagenoeg identiek is aan dat voor de periode 2023-2027 dat de regering heeft goedgekeurd. Het investeringspercentage is stabiel gedurende de volledige periode van dit OOP, wat de continuïteit van het investeringsbeleid van SIBELGA in de afgelopen jaren illustreert. Over het algemeen bleven de gerealiseerde hoeveelheden de afgelopen jaren echter onder de geplande hoeveelheden steken. BRUGEL betreurt dan ook dat SIBELGA de in dit plan begrote hoeveelheden niet maximaal heeft afgestemd op de gerealiseerde hoeveelheden en vraagt SIBELGA om dit bij de volgende ontwikkelingsplannen wel te doen.
BRUGEL vraagt bovendien dat SIBELGA in haar assetmanagementbeleid rekening zou houden met de acties en doelstellingen van het Lucht, Energie- en Klimaatplan;
- 3. Stranded Assets:** Als antwoord op de opmerkingen van BRUGEL heeft SIBELGA ter verdere bespreking een eerste voorstel ingediend voor de verdeling van de activa volgens de categorieën vastgelegd in de studie "Stranded Assets" die in opdracht van BRUGEL werd uitgevoerd. Na onderzoek door BRUGEL zal deze onderverdeling in categorieën worden meegenomen naar het nieuwe model van ontwikkelingsplan dat van toepassing zal zijn op de investeringen voor de periode 2025-2029;
- 4. Bevoorradingcapaciteit:** BRUGEL stelt vast dat uit de analyse van SIBELGA van de geraamde evolutie van de behoeften voor de komende 5 jaar blijkt dat er geen risico bestaat op saturatie (tijdens zeer strenge winters) van de ontvangststations. Gelet op de beschikbare reserve-injectiecapaciteit van de ontvangststations en de transmissiecapaciteit van de distributienetten plant SIBELGA geen specifiek investeringsprogramma gekoppeld aan een behoefte aan bevoorradingcapaciteit;
- 5. Kwaliteit van de bevoorrading van de netgebruikers:** BRUGEL stelt vast dat de kwaliteit van de continuïteit van de levering aan de gebruikers van het gasnet zeer goed is. In 2022 beschikte een Brusselse gasverbruiker immers niet over gas gedurende gemiddeld 1 minuut ongeacht het type onderbreking (gepland wegens werken of niet gepland). Problemen met de gasdruk bij afnemers worden echter alleen gevolgd aan de hand van het aantal ontvangen klachten. Aangezien deze enige kwaliteitsindicator te beperkt is, nodigt BRUGEL SIBELGA uit om meetcampagnes uit te voeren om zich te vergewissen van de kwaliteit van de gasbevoorrading op haar distributienet.

- 6. Betrouwbaarheid van het net:** BRUGEL stelt vast dat de analyse van de door SIBELGA aangeleverde informatie aantoont dat de betrouwbaarheid van de installaties van het gasdistributienet sinds 2018 verbeterd is. Het investeringsbeleid van SIBELGA blijft dus ongewijzigd.
- 7. Energietransitie en de toekomst van het gasdistributienet:** het OOP beschrijft verschillende initiatieven die SIBELGA in samenwerking met andere spelers in de energiesector onderneemt. BRUGEL is blij met het werk dat SIBELGA de voorbije jaren heeft verricht om de kennis in deze domeinen te verdiepen. SIBELGA wil tegen 2030 ook een actieplan opstellen over de evolutie van het aardgasdistributienet met horizon 2050. BRUGEL begrijpt de afwachtende houding van SIBELGA als gevolg van de onzekere impact van de energietransitiemaatregelen. Gelet op de ingrijpende impact van het actieplan op de toekomst van het net en de investeringen, vraagt BRUGEL echter dat SIBELGA zo snel mogelijk, en in elk geval ruim voor 2030, de grote lijnen uittekent en BRUGEL op de hoogte brengt van de voortgang van de uitvoering van dit plan.
- 8. Slimme gasmeters:** In het kader van haar advies over het vorige OOP, vroeg BRUGEL aan SIBELGA om slimme gasmeters ter beschikking te stellen van de afnemers die erom vragen en die de kosten daarvan dragen. SIBELGA heeft al een meetoplossing die kan voldoen aan de vereisten van de Europese richtlijn en die intussen bij professionele afnemers werd uitgerold. SIBELGA zoekt momenteel een gelijkaardige oplossing die toegankelijk en geschikt is voor huishoudelijke netgebruikers. BRUGEL is dus tevreden met het antwoord van SIBELGA maar vraagt om, in de volgende OOP's, de afzonderlijke gerealiseerde en begrote hoeveelheden te bekomen voor de bestaande meetoplossing, maar ook voor de oplossing die momenteel door SIBELGA wordt gezocht.
- 9. Energie-efficiëntie:** Bij de herziening van het model van de ontwikkelingsplannen zal BRUGEL erop toezien dat het volgende OOP een afzonderlijk deel bevat aangaande de vereisten in verband met de wijziging van de Europese richtlijn.
- 10. Begrotingsanalyse:** In het OOP 2024-2028 wordt voor 2024 een gasbegroting van 19,8 miljoen euro voorgesteld, wat een stevige stijging is ten opzichte van vorig jaar (+35%). Tijdens haar *ex post* controle 2022 stelde BRUGEL vast dat de gerealiseerde investeringen, uitgedrukt in hoeveelheden, fors waren gedaald, terwijl de geïnvesteerde bedragen boven de prognoses uit kwamen. Die vaststelling illustreert hoezeer de kosten per eenheid in de inflatoire context van 2022 zijn gestegen en zou kunnen verklaren waarom het bedrag voor de in 2024 geplande investeringen stevig naar boven werd bijgesteld. De begrotingselementen in dit plan maken het echter niet mogelijk om deze veronderstelling te toetsen.

BRUGEL vindt het overigens belangrijk om de context van de tariefregulering voor de tariefperiode 2020-2024 in herinnering te brengen. Het toegepaste reguleringsmodel is immers een costplusmodel op de investeringen. In dit model worden de afschrijvingslasten die verbonden zijn met de investeringen, als niet beheerbaar beschouwd. De eventuele verschillen tussen de gerealiseerde kosten en de begrote kosten worden dan ook automatisch gedekt door tarieven. In deze bijzondere context:

- Had de uitvoering van de analyse van dit ontwikkelingsplan van SIBELGA dan ook uitsluitend betrekking op het kwantitatieve aspect van de investeringen en niet op het financiële aspect (kosten), doordat essentiële kwantitatieve informatie niet beschikbaar is. Rekening houdend met het voorgaande, hadden de gegevens in verband met de kosten dus een louter informatieve waarde.
- Overigens zal de controle van de werkelijk gemaakte kosten in het kader van de investeringen gebeuren in het kader van de *ex post* controle (exclusieve bevoegdheid van de regulator).

Het financiële luik van dit OOP 2024-2028 kan daarom niet als basis dienen voor de verantwoording van eventuele bijkomende kosten die betrekking hebben op de toekomstige regulatoire periode 2025-2029. Het volgende OOP bevat dan ook best een uitgebreid financieel luik opdat BRUGEL er een gedetailleerde analyse kan van maken.

Bij wijze van conclusie brengt BRUGEL een positief advies uit over het ontwerp van ontwikkelingsplan van SIBELGA voor het gasnet voor de periode 2024-2028 en stelt aan de regering voor om dit ontwerpplan goed te keuren wat betreft het luik over de opportuniteit van de investeringen en de geraamde hoeveelheden.

BRUGEL vraagt overigens aan de regering om het financiële luik van dit ontwerpplan niet goed te keuren. BRUGEL behoudt zich immers het recht voor om SIBELGA te ondervragen en te *challengen* in verband met de bijbehorende geplande kosten in het kader van haar exclusieve tariefbevoegdheid.